

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Voci intransigente

despre maghiarizarea armatei.

— Slovaci și Sârbi. —

Frații noștri de suferințe Slovaci și Sârbi, sunt tot așa de cuprinși de griji în fața pornirilor neînfrinate ale politicilor maghiari, de a maghiariza și armata comună, făcând din ea armă de maghiarizare contra popoarelor nemaghiare, — cum de îngrijați suntem și noi.

Curat și deschis, bărbătește și din toată inima își spun în privința asta cuvintele lor, ziarele slovace și sârbești naționale, și cuvântul lor este răsădit în inimile noastre naționale ale celor două popoare, cari văzînd, ca și noi, primejdia, ridică măcar protestul lor bărbătesc, își spun îngrijirile lor mari.

Ziarul slovac „Narodni Noviny” dela 10 Iunie reproduce la loc de frunte și le arată a fi și ale sale, păreri ziarului sârbesc „Branik”, care face aspre, dar vrednice reproșuri Vienei, că de 38 ani n'a făcut altceva, decît a lăsat, ca conducătorii politice din Pesta, să facă tot mai mult ce vreau cu elementele nemaghiare ale statului, izgonindu-le pe rînd cu totul din dietă, din acest sfat care ar fi să înfățișeze pe toate popoarele. Dacă lucrurile s'ar fi dezvoltat cinstit, în dieta Ungariei ar trebui să avem azi mulți deputați cari să apere adevăratele dorințe și trebuințe a tuturor popoarelor.

„Dacă acum ar șede în dieta Ungară, zicea „Branik”, câteva sute de deputați naționali, ce sprigin bun ar putea avea în ei cercurile conducătoare vieneze în pricina cu comanda maghiară!”

Și ziarul slovac redînd aceste păreri ale confratelui său sârbesc, spune, că aceeași părere o află și din ziarele românești, ca părere a poporului român. Iar' la scrisorile ziarelor sârbești, dau răsădit viu ziarele din regatul liber sârb din vecini, iar' la al celor românești, dau răsădit viu ziarele române din regatul român liber.

Ziarul sârbesc „Branik” scria făcînd o minunată asemănare, cînd zicea: „Limba maghiară în armată, n'ar fi decît o școală de repetiție, pe lingă școalele populare maghiarizate acuși de tot!”

Iar' „Narodni Nov.” adaugă: „Ar însăma să ne-aruncăm de-a dreptul în brațele maghiarizării, dacă și noi ne-am alătura unei mișcări, care prin cestiunea militară, înaintează șovinismul maghiar!”

„Șovinismul știu prea bine ce fac. Îndată ce ei, pe lingă administrațiune, tribunale și școli maghiare, ar pune mîna și pe armată, — ar zidi numai decît în orașele noastre căsarme, din cari ar stîrpi ori ce duh nemaghiar! — Pentru noi asta ar însemna o înrăutățire, împotriva căreia suntem datorii a ne apăra!”

„Șovinismul maghiar, de altfel, obleşte numai calea Berlinului, pentru ca Germania să poată pune stăpînire cît mai curînd pe Viena și Triest!”

Aceste idei le scoate la iveală ziarul slovac, ca păreri sale, ale confratilor Sârbi și Români.

Și noi aflăm, că idei departe și curat văzătoare sunt acestea.

Dr. Aurel Vlad
pus sub acuză politică.

Procuratura și tribunalul din Biserica-Albă vor să se facă ei nemuritori. Doar' n'o să lase toți »laurii« patriotizmului numai celor dela Cluj. Au pus brăncuțele pe broșura scoasă în toamna trecută de tipografia »Poporului Român« din Pesta sub titlul »Adunările populare din Bănat« în care s'a descris călătoria ce a întreprins'o în Sept. a. tr. dl Dr. Vlad prin Bănat, pentru a răspîndi ideile de activitate față cu viitoarele alegeri. Acolo sunt reproduse și vorbirile ce le-a ținut d-sa, dar' însuși autorul broșurii spune în ea, că: „Dl Dr. A. Vlad... a vorbit... cam în următorul mod”. Nici autorul nu zice că vorbirea ar fi prinsă fidel în broșură, ci cam cum s'a zis. Deci slab temei juridic de a porni, pe baza ei, proces politic.

Dl Dr. Vlad a căpătat totuși zilele astea actul judecătoresc de acuză al senatului dela tribunalul din Biserica-Albă, și în acel act s'a scot la iveală ca părți aflate primejdiouse și cuprinzînd »ațîțare« contra națiunii maghiare, următoarele pasaje rostite de deputatul Vlad la primire, la marginea comunei Răcășdie, afară din sat:

„Am venit împins de dorul de a cunoaște și poporul din aceste părți, care popor știu că e tot atît de apăsător și năcăjit, ca frații noștri de pretutindenea!”

Iar' mai jos alt pasagiu ce a bătut la ochii agerului procuror, sună:

„Adevărat, fraților, că unii dintre domni noștri zic, că nu e timpul potrivit să pășim în activitate. Lucrurile însă merg tot înspre rău și noi nu mai putem sta cu mîinile în sîn. (Așa-i!) Cred și știu că țărănul român, chiar și pe lingă grelele împregiurări actuale, la alegerile viitoare va dovedi, că poate să contribuie din puterile proprii la îmbunătățirea sortii sale. Sunt firm convins, că țărănul român nu-și va mai da însuși palme peste obraz, alegînd de reprezentanți ai dorințelor sale, oameni dușmani intereselor noastre, ori fii rătăciți.»

Acestea sunt părțile incriminate din ce a vorbit afară din sat, unde nici n'au fost de față oamenii stăpînirii, solgăbirăul, notarul și alți atîrnători de ei, cari însă au dat la protocol că ei stau martori că a vorbit chiar așa, — deși ei nici pe-aproape nu s'a aflau cînd Dr. Vlad vorbea acolo, afară din sat.

Iar' din vorbirea cea din adunarea în sat, unde au fost de față și trimișii autorităților, sunt învinuite următoarele părți:

»Guvernul vrea să scoată limba și din școalele susținute de noi!

»Apostrofează de rătăciți și pete de rușine pe cîntea neamului nostru pe acei frați, — între ei și dl Vuia — cari s'au înhămat la carul unui guvern, al cărui ministru președinte în plină dietă a îndrăznit a zice, că în Ungaria ori-ce crețar ce s'a spesează, numai pentru promo-

varea culturii unguerești să poate spesa. Chiamă la luptă egală pe oricare Român de bine. Căci în secolul al 20-lea nu mai putem răbda, ca să încerce cineva să ne zmulgă din pept conștiința națională spre a o înlocui cu alta străină!

»In secolul al 20-lea, 3 milioane de oameni nu mai putem răbda, ca banul dat și din sudoarea feței noastre, să se folosească numai spre binele altora și spre răul nostru: — ca să trimitem feciorii noștri cătane, iar' cînd e vorbă de împărțirea drepturilor, să fim nesocotiți!»

Acestea-s părțile de vorbire zmulse de procuror din broșura ce face samă despre acea adunare de popor, și în aceste pasaje vede procurorul, cu microscopul sale patriotice, »ațîțare« la ură contra Ungurilor.

Dl Dr. Vlad înaintează contra acțului de acuză un răsănit protest (exceptiî), foarte frumos și convingător, pe care, pentru ilustrarea stărilor noastre justițiare cînd e vorbă de a urmări politicește pe un nemaghiar mai eșit la iveală, — va tipări-o și va trimite-o la colegii d-sale: la toți deputații din dietă, cum și la foile din țară.

Vom avea plăcerea a publica și noi în întregime protestul dlui Dr. Vlad.

Sărbările culturale
dela Sibiu.

Joi, în ziua Înălțării Domnului s'a deschis la Sibiu șirul de sărbări închinatelor culturii, artei și muncii, din partea unor vrednice corporațiuni culturale și de artă, bine conduse de frații noștri Sibieni.

În zilele de 25 ani al „Reuniunii rom. de muzică din Sibiu”, a dat privilegiul celor dintii zile de sărbătoare. Sunt 25 ani de cînd s'a înființat această reuniune, care, condusă 18 ani de marele nostru artist George Dima, a secerat atîtea biruințe și laude numelui românesc, chiar în un oraș cu veche cultură muzicală, ca Sibiu săsesc. A fost deci prea la loc ca împlinirea alor 25 ani de muncă rodnică și plină de glorie, să fie sărbătută în chip frumos. Și a fost.

„Fiecare lucru-al tău Să-l începi cu Dumnezeu”, — și reîuniunea și-a început sărberea înființării ei iubileu cu participare la sf. liturgie solemnă, — apoi trecînd în sala nouă a „Casei Naționale” și-a ținut adunarea generală iubilară.

Corul ei puternic, de 100 persoane, a urcat bina. Publicul a umplut sala. Cortina s'a ridicat și — în chip foarte potrivit și înduioșător, — corul a cîntat, ca cel dintii cuvînt al ședinței sale iubilare, tot acel cîntec de rugăciune, pe care Reuniunea l-a cîntat întîiași dată, acum 25 ani, cînd și-a început activitatea, anume cuceritul vers, care zice:

„Tu, ce veși din cer lumină
Peste lume, tuturor,
Fă azi soartea mai senină
Românescului popor!”

și l-a cîntat mîndrul și puternicul cor al Reuniunii cu atîta simțămînt, că a lăsat o adîncă impresie în sufletele tuturor celor-ce l-au ascultat.

A urmat vorbirea ocazională a președintelui Reuniunii dl asesor M. Voilean, în care face o reprivire asupra trecutului Reuniunii și aduce cuvinte de laudă și recunoștință marelui dirigent al ei în timp de 18 ani, dlui G. Dima, care era de față și a fost

viu aclamat de Reuniune și de public. Laudă și zelul dirigentului de acum H. Kirchner, care conduce Reuniunea pe calea pornită de dl Dima.

Ca urmare a iubileului, s'a dat apoi sara Concertul festiv, care a fost și el de o reușită strălucită. Atît corurile cît și singuraticii, soliști, îndeosebi dsoarele T. Simonescu și L. Cunțan, s'au distins, ridicînd mult nimbul propriu și al Reuniunii prin prestațiuni de înaltă artă muzicală.

Cuvintele noastre de laudă ar părea isvorite din iubirea de neam și dragostea pentru tot ce e românesc, fie foarte bun, fie și mijlociu, — de aceea, drept dovadă despre ce fel a fost acest concert, lăsăm să urmeze câteva pasagii din rapoartele mari și laudătoare ale foilor săsești din Sibiu.

„Hermanstädter Zeitung” bunăoară, scrie printre altele: „Joi sara Reuniunea rom. de muzică a dat concertul festiv, care a dat privilegiul dlui dir. H. Kirchner să-și arate strălucitul talent de dirigent, iar' reuniunii să-și arate în cea mai frumoasă lumină eminenta putere în cîntarea armonică de cor, și să-și arate de nou superioritatea ei cea de nenumerate-ori scoasă la iveală!... Toate corurile n'au lăsat nimic de dorit cu privire la claritatea, curățenia și precizia vocilor, și s'au dovedit a fi deplin în stare a mulțumi toate așteptările!” etc.

„S. D. Tagblatt”-ul asemenea scrie, că piesele: — „au deșteptat interesul ascultătorilor, cari au aplaudat cu frenezie și au cerut să fie repetate. Nu e mirare, — zice. Căci a fost predate cu patimă și din toată inima! La „Hora Dobrogeană” de pildă, ritmul plăcut de joc, era aproape să îndemne la punere în praxă (la joc) pe public, pe cînd alte cîntări scaldate în duioșie, au făcut pe ascultători serioși și chiar triști. Puternicul cor de bărbați a excelat în „Cucule peană galbină” iar' drăguțul cor de dame a executat 3 cîntece rom. de Kirchner, cari luate din gura poporului și provăzute cu farmec special, n'au putut întîrzia cu efectul!” etc.

Așa a fost Concertul.

Am auzit și voci cari ziceau, că da, s'a cîntat bine la Concert, dar' programul prea a fost compus din piese mărunte, prea a fost program de concert obișnuit, nu „iubilar”. În programul iubilar, cei-ce știu ce poate această Reuniune, ar fi dorit să aibă și vre-o piesă mare, grea, clasică, o piesă de forță pentru Reuniune, cum punea dl Dima d. e. „Creațiunea” în program, ori alte piese mari asemenea.

Dar' acestor nemulțumiți li-s'a răspuns cu drept cuvînt, că n'au drept. Căci seriile de Vineri, Sîmbătă și Duminecă, în cari s'a predă, tot prin torțele Reuniunii Opereta „Moș-Ciocirlan”, sunt tot întregiri a programului iubilar, a producțiilor Reuniunii, — și acea operetă, care singură umple aproape 4 ore cu muzică înaltă, dulce, grea, e mai mult decît dacă s'ar fi luat în un singur program al unei seri, pe lingă câteva puncte mici, și unul mai mare, ca „Creațiunea” întregă, ori altceva asemenea.

Așa și e corect a să judeca lucrul. Opera „Moș-Ciocirlan” a fost punctul cel mai greu de prestațiune

al Reuniunii, punctul de forță, de artă superioară. Și Reuniunea s'a aținut de minune bine și aci! E drept că i-au alergat într'ajutor trei puteri excelente: 1.) însuși autorul operetei Tudor Cavalier de Flondor, Român bucovinean, bărbat de inimă, dedicat artei, care a venit și a condus însuși probele din urmăle operetei, ba și prima reprezentare a ei până la un loc. 2. A venit să joace pe zgircitul din operă, pe Moș-Ciocirlan, dl Dr. Grigore Pantazi, alt Român bucovinean, bogat, trăind în Viena, dedicat tot artei; și 3. a venit tenoristul din București Ștefănescu, ca să joace rolul însemnat al Ciobanului. Adăugînd la aceste forțe, și puterile distinse ale Reuniunii, cum s'au dovedit în rolurile lor: Dna Lucia Dr. Cosma, dsoara Delia Olariu, dș. Iovescu, dna Irina Fincu, dș. Bardosy, apoi dnii E. Borcea, funcț. Nicolau Dămian, teolog, Ionel Crișan, ped., Rebege și Chicomban, funcț., etc, apoi peste tot superbul cor, — nu e de mirat că predarea acestei operete a fost adevărată pășire din triumf în triumf, pentru Reuniunea ce iubila! Splendide au fost pășirile corului îmbrăcat întreg, domni și dame, în costume naționale, superbe cîntările lui, și dulci, puternice, farmecătoare cele ale soliștilor înșirați mai sus.

A fost o îmbulzală la nebulie pentru locuri în aceste seri la teatru. De trei ori după o altă, în 3 seri s'a repetat aceeași operă, și de 3 ori după o altă n'a rămas un singur loc nevîndut! Tot a fost cu zile nainte cuprins! Mulți au rămas fără loc, spre cea mai mare părere de rău a lor.

Și ca să nu pară că ne laudăm noi în de noi, să dăm iarăși cuvînt ziarului german „S. D. Tagblatt”, să-și spună părerea asupra producției acestei operete. Ziarul german scrie:

„Opereta a animat pînă la însuflețire publicul de față și autorul ei poate fi mîndru de reprezentarea primă, care a fost în toate privințele reușită.

„După primul act președintele reuniunii de cîntări, dnul Voilean, i-a predat o cunună de lauri de argint cu panglică de aur. O asemenea cunună a primit și dl Kirchner, care a dirijat opereta începînd cu actul al treile. Publicul de față a făcut ambilor diriginți vii ovațiuni.

„Reprezentarea operetei s'a pus în lucrare cu toată energia și dragostea de jertfă de către pătura cultă românească din Sibiu. Compozitorul dl Flondor a dirijat în persoană o parte a operetei și a fost, împreună cu diletanții, aplaudat cu însuflețire.

„Soliștii au primit admirabile cadouri în flori și cununi de lauri, ear asupra coriștilor s'a revărsat o ploaie de flori din logile de lingă scenă. În actul al treilea (scenă de balet) s'a executat jocul național „Călușerul” cu figurile sale interesante...”

„Dna Dr. Cosma, o figură impunătoare pe scenă, a jucat pe „Florica” țărănește-naiv. Vocea-i încîntătoare de sopran și moale ca catifeaua, a fost în arii și în genere în duetul de dragoste, cel mai însemnat factor al întregii reprezentațiuni.

„Rolul lui „Stan” l'a jucat cu accent și temperament sanguinic-italian cîntărețul bucovinean Ștefănescu, deja cunoscut sibienilor; tenorul dsale curat ca argintul, liric și foarte plăcut, a fost chiar și în partide mai înalte de o putere respectabilă, așa în deosebi în frumosul cîntec, cu care s'a introdus.

„Dsoara Delia Olariu a secerat în rolul „Tincuței” plină de temperament, frenetic și bine meritate aplause, asemenea și partenerul ei „George”, dl I. Enescu.

Pe „Zgircitul“ l'a jucat escelent și l'a caracterizat în colorii foarte drastice dl. Dr. G. cav. de Pantasi, care a eselat pe lângă aceasta și ca regisor probat al operetei.

Di Ionel Crișan a fost admirabil în rolul bețivului și bătașului „Chirilă“.

Bine l'a caracterizat pe judele satului dl. Damian Nicolae; — birtașul Farfuridis (dl. Gonța) și notarul (el E. Borcea) au sfințit în rolurile lor comice multă ilaritate.

Sanda (dna I. Finu), Smaranda (doara E. Iovescu), Mihaiu (dl I. Rebea) și morarul (dl N. Chicomban), au fost de asemenea la locul lor.

„Corul reuniunii a fost la culme și a fascinat prin cîntecele sale și predarea vioaie a corurilor, auditorul numărând.“

„La finea actului al treilea de-abia ne-am putut despărți de priveliștea încântătoare ce ni-se înfățișează pe scenă, și mulți vor simți o mare bucurie, că li-s'a dat ocaziunea a vedea odată și o operetă românească.“

Ziarul săsesc „S. D. T.“ revenind asupra reprezentațiilor de Simbătă și Duminecă, spune că opereta s'a repetat în mijlocul unui entuziasm general.

„Duminecă entuziasmul și-a ajuns culmea. După reprezentație, atât compozitorul F. c. de Flondor, cât și d. Kirchner și d. Dr. Pantazi, luat pe umeri de personalul, care a cooperat la reprezentație, a trebuit să se presinte în mijlocul coriștilor, cari erau acoperiți de flori, aruncate asupra lor.“

Foaia germană încheie: „Reuniunea română de cîntări poate să înregistreze cu mîndrie în cronica sa serbările jubilee, iar dnii cav. de Flondor și cav. de Pantazzi, ca martori ai primirii nu să poată mai cordiale a operetei, vor duce cele mai plăcute impresii despre petrecerea lor aici, la care să vor gândi adesea cu plăcere.“

Asemenea elogios scrie „Telegraful Român“ și celelalte foi ce au primit rapoarte despre aceste meritate serbători, — la care pot avea păreri de rău cei-ce n'au alergat de pretutindenea. Din jurul Orăștiei am mai văzut — afară de dnii numiți în numărul nostru trecut — pe dnii preoți Ilie Popovici (Șibișel), Nic. Andrei (Căstău) și O. Săbău (Bozeș)

Auzim că la toamnă iar se va repeta opereta Moș-Ciocirlan în timpul adunărilor din privilegiul deschiderii Muzeului național și a expoziției lui.

Iar autorul, dl T. cav. de Flondor, încîntat de forțele ce le-a găsit la

FOIȚA

Episod istoric din St. Helena.

— După Fr. Holzer. —

Cam prin mijlocul lunii Septembrie 1815 sălta bătrînul oraș împărătesc Viena, ca într'o mare de sărbări. Toți cei adunați acolo, principii, conți, baroni, ba și din familii dominante, erau prin baluri și concerte — și petreceau beți de fericire, că acum păreau siguri de pace și erau liniștiți! Înflorătorul tulburător de pace Napoleon I. cel mare, de care trămura întreaga Europă, a ajuns în fine a fi repus și tocmai atunci îl trecea o corabie engleză peste mări departe, de unde el, marele dictator nimicit, adresa cam în chipul următor un scurt rămas bun către țara lui: „Rămii cu bine tu patria fiilor bravi! Eu te salut cu drag! Franția mea iubită, rămii cu bine!“

Plini de groază și fiori așteptau cei mici la suflet reîntorcerea corabiei spre a afla știre despre sosirea lui Napoleon în exil. În urmă veni vestea despre trecerea și debarcarea liniștită peste „Northumberland“ în insula St. Helena.

Atunci căzu și ultima greutate de pe inimile celor înfricoșați, cari tot să temeau de o scăpare cumva în

Sibiiu pentru a preda o operetă, ci-că umblă cu gîndul să ducă pe una ori mai multe seri pe diletanții sibieni la București, apoi la Viena, să dea și acolo odată ori de mai multe ori opereta aceasta, care a plăcut la Sibiiu chiar și Nemților așa de mult.

Măreț s'a deschis șirul sărbătorilor culturale ale acestei veri la Sibiiu. Dea Dzeu ca și cele dela finea lui Aug. să fie vrednice următoare ale celor-ce acum așa de frumos să sfîrșiră.

Rap.

Despărțămîntul Orăștie al Asociațiunii.

Despărțămîntul dela Orăștie al „Asociațiunii“ a trecut în timpul din urmă prin peripeții, cari au avut de urmărire o scufundare a lui în aproape deplină nelucrare.

Condus mulți ani de-arîndul de dl Dr. Ioan Mihu, acest despărțămînt era unul dintre cele despre care să putea cu mult drept zice, că ține în vedere adevăratele scopuri ale Asociațiunii, și în cadrul puterilor sale și a mijloacelor sale, le și urmărește pe acelea, pășeste, prin lucrarea sa, pe cărările ducătoare la țintele Asociațiunii. Fiind una din țintele cele mai de frunte ale acestei societăți, literatură română, despărțămîntul Orăștie pune la cale pregătirea de dizertații folositoare poporului, pe acelea le tipărește și le răspîndește în popor, în măsură mare contribuind astfel a sporii producția literară, cit de cit, și răspîndindu-o apoi în popor.

Cumpăra de zeci de floreni cărți alese și le ducea la adunările sale și le împărția poporului, contribuind prin asta la luminarea, la cultura lui; a doua țintă o urmărea dînd ajutoare la tineri aplicați la meserii, la școale, etc.

Și toate acestea aproape în tăcere, fără zgomot, fără larmă, — potrivit cu firea liniștită și serioasă a conducătorului despărțămîntului, a acestui bărbat care tace și face, și care, în tăcere dar cu prevedere și cu privire până departe înainte în viitor, multe lucruri bune a făcut pentru poporul român din acest ținut.

decursul călătoriei, a vulturului înălțuit, și de ce să temeau mai mult era norocul lui Napoleon.

Inzula St. Helena li-să părea un loc sigur, o temniță liniștită, unde cei mai ageri iubitori ai Împăratului nu mai cutezau să întreprindă nimic, pen-trucă și cele mai curajoase planuri li-s'ar fi zădărnicit. Cu toate acestea, în ciuda tuturor asigurărilor, a rămas robul curios un obiect de frică pentru ei. Mai mare respect și teamă de el aveau Englezii, cei mai puțin în drept a să teme. Și pentru mai mare asigurare, au luat toate mijloacele de apărare, adică: închiderea lui și preveghierea lui Napoleon și a singurului loc de coborîre pe inzulă, așezînd soldați de pază la toate colțurile inzulei. Unii aveau chemarea de a vesti repede ori-ce semn ce le aduce bănuială, alții de a da sute de semnale de alarmă. În sfîrșit o vizitare grozăvit de aspră a celor sosiți cu corabia, și altele, și altele... Și toate măsurile acestea erau pentru un singur rob! Să temeau mult de vre-o legătură între Napoleon și prietini lui!

Georg Cockburg și Sir Huldson Lowe, erau păzitorii lui Napoleon și pentru mai mare încredere, a hotărît sfatul puterilor europene în 2 August 1815, ca să se trimită comisari de asigurare din partea singuraticelor puteri, spre a să încredința că Napoleon să află într' adevăr încă tot acolo și

Au urmat însă, înainte cu cîțiva ani, astfel de împregiurări, s'au ridicat în mijlocul societății române din Orăștie astfel de încordări și nizuințe, cari au disgustat pe vrednicul Dr. Mihu, și dsa, văzîndu-să neînțeleș de cei-ce trebuia să-l înțeleagă și să-l lase să lucreze mai departe în pace spre binele general, — s'a retras aproape de peste tot locul, lăsînd să mai lucreze și conducă și alții, poate mai bine decum dsa a lucrat și a condus, și așa s'a retras și dela „Asociațiune.“ Încordările însă ce să produsese, s'au resimțit trist și aci. Despărțămîntul a început a suferi și el, și suferă și azi. Ba pe încetul s'a strîns aproape de tot viața în el și azi e adormit de-a binele.

Comitetul central își dă acum silința a reinvia despărțămîntul și a-l porni de nou pe calea avîntului. De aceea a hotărît a trimite pe secretarul II. din centru, pe dl c. prof. I. I. Lăpădat, pe ziua de 25 Iunie n la Orăștie, spre a conduce o adunare generală extraordinară de reconstituire.

Di secretar ne trimite, în acest scop, spre publicare, următoarea.

Convocare.

În senzul deciziei Nr. 113 din 18 Maiu a. c. a comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, prin care subsemnatul a fost încredințat cu reconstituirea despărțămîntului Orăștie, să convoacă prin aceasta adunarea cercuală a despărțămîntului Orăștie al Asociațiunii, ce să va ținea Duminecă în 12/25 Iunie a. c. în Orăștie în edificiul școlii române eventual în vre-un alt local corespunzător la orele 3 p. m., pe lângă următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Numirea unui notar și a unui casar ad-hoc.
3. Înscirirea de membri noi și încasarea de taxe.
4. Alegerea directorului și a comitetului cercual.
5. Închiderea adunării.

La această adunare sunt invitați toți membrii Asociațiunii noastre de pe teritorul despărțămîntului Orăștie, precum și toți spriginitorii și binevoitorii culturii poporului nostru.

Sibiiu, în 12 Iunie n. 1905.

Ioan I. Lăpădatu
delegatul „Com. central al Asoc.“

nu a perit cumva?! Acești comisari supraveghiau scrisorile lui Napoleon cu vechia lui patrie, și astfel poziția lui Sir Huldson Lowe era ceva mai ușurată. Numai pe această cale să simțiau siguri în liniștea lor, pe care împăratul prins, nu le-o mai putea strica.

Din partea Austriei să trimise ca comisar de vizită Baronul Stürmer, al cărui tată a fost comisar regesc pe timpul rezelului în întielele tabere austriace.

Într'o frumoasă zi de toamnă, să ivi printre „cărările grădinei“ Schönbrun un bărbat destul de voinic ca vedere, dar' totodată cu o înfătoșare atrăgătoare! Din trăsurile feței lui, puteai vedea un spirit deosebit ce sta ascuns sub boltitura frunții lui! Purta părul în bucle scurte, iar' ochii?! O! acei doi ochi priviau veseli în giurul frumoasei grădini și-ți păreau a spune: „Noi am văzut deja așa de multe lucruri rare, încît putem privi veseli spre lumea mare. Acest bărbat era Alexandru de Humboldt! El trecea cu pași siguri printre florile și pomii de rară frumseță și să vedea că caută pe cineva, căci privia repede și în dreapta și în stînga.

În sfîrșit el zări un băiat, un învătăcel de grădinar.

„Prietine!“ îl agrăi dînsul, „unde aș putea afla pe dl Welle?“

Copilul își prinse repede mica lui

Di secretar Lăpădat a dat și un apel special către toți membrii inteligenței române din comunele de pe teritorul despărțămîntului, prin care îi roagă special să vie la acea adunare la Orăștie.

Stăruim și noi prin aceasta, ca adunarea să fie bine cercetată și să se caute o combinație, care să înalte de nou despărțămîntul, spre binele corporațiunii care vrednicește cît de mult spriginul poporului român.

Alegerea dela Dobra.

Joi în ziua Înălțării Domnului înainte de amiazi s'a pertractat la Curie în Budapesta protestul înaintat din partea mai multor alegători români, împotriva alegerii cele peste măsură de volnice și blăstămate, ce s'a făcut în Ianuarie a. c. la Dobra, trîntînd, fără nici o dreptate pe deputatul Dr. Vlad, și scoțînd pe cel de acum.

Pertractarea s'a început la 10 ore condusă de presidentul de senat M. Paiss și dăm despre ea după „Pop. Rom.“ următoarele amănunte:

Reprezentant al acuzatorilor a fost tînărul și harnicul avocat Dr. Victor Bontescu din Hațeg. Într'o vorbire avîntată și temeinică de 2 ore, dl Bontescu arată toate volniciile și blăstămățiile, cari s'au săvîrșit la alegerea dela Dobra.

Îndeosebi atacă purtarea prezidentului, care a condus alegerea. Între altele spune, că el a făcut cele mai mari volnicii și siluiri. O atare a fost înainte de toate denumirea celor 50 de „susținători ai ordinei“, toți oameni ai lui Lazar, cărora prezidentul le-a dat bilet de liberă intrare și pe care i-a pus să „susțină ordinea“, pe lângă cele câteva sute de soldați și geandarmi! Dar' nu „ordinea“ le-a fost scopul. Prezidentul bine știa, dela alegerea trecută, că nu-i lipsă de atîta om care să „susțină ordinea“, deoarece poporul era liniștit. Scopul lui a fost însă, că aceștia să fie cor-teși ai lui Lazar și ca să poată lucra mai ușor, le-a dat bilete, ca să poată intra ori-unde liber.

Iar' pe bărbații de încredere ai lui Dr. Vlad, prezidentul i-a închis în sală și nu i-a lăsat să iasă, ca să nu poată sta în legătură cu alegătorii defar! Ba ce e mai mult, sub cuvînt, că ei prea să uită aspru la alegătorii i-a schimbat cu alții!

Partida lui Lazar era aci în apropiere de sala de alegere. Partida lui Vlad însă, din îngrigirea prezidentului, a fost silită să stea în dosul locului de alegere, și silită să treacă prin o

căciulă, salută respectuos, și în urmă petrecu pe dl străin în grădina botanică. Ajunși acolo, să auzi strigătul mai mult respectuos, decît de mirare din gura unui june: „A, domnul de Humboldt!“

„Da“ fû răspunsul: „și simțesc o deosebită plăcere, a te afla aici!“ Junele să închină adînc.

„Iubitul meu Welle“ — începî Humboldt, — „dă mă înveselești, dar' mă și întristezi deodată. Uu om atît de eminent, brav și studiat, nu-i iertat să se deie uitării. Fii sigur că totdeauna voui cugeta cu drag la dta. Află deci, că nu am venit numai spre a-mi lua rămas bun, — ci și-am adus, și un dar.

Welle deveni zăpacit. Ghicește ce-i? dar nu, — ar fi îndesert; ascultă-mă mai bine, și te rog să fii atent.“ Și dl de Humboldt urmă: „În înțelesul hotărîrii puterilor înalte, baronul Stürmer fû ales din partea împăratului, spre a merge cu comisia de încredere la inzula St. Helena, pentru Napoleon cel prins. Partea cea mai mare a domnilor să interesează numai pentru politică; eu singur sunt pentru știință. — Pe inzula St. Helena, să află o mare întindere de plante, așa încît miile de feluri a diferitelor flori și rădăcini folositoare, vor sta încă mult, mult sub vâlul ascuns al neștiinței; nu să află nime care să arete cel mai mic interes pentru ele! Știînd eu aceasta, am făcut propunerea im-

adevărată calvarie, până să poată ajunge la vot, expusă la nesfîrșitele șicanări ale partidei lui Lazar.

Abuzuri s'au făcut și cu „biletele de alegător“. Prezidentul a confiscat aceste bilete dela mulți, iar' în mai multe comune, notarii n'au dat peste tot biletele alegătorilor!

Abuzuri s'au făcut apoi din partea candidatului Lazar însuși. Astfel alesul deputat a făgăduit înainte lui Ion Musteț, că-i va cîștiga dreptul de trafic, pe care acesta îl perduse, dacă va vota cu el. Tot așa a făcut făgăduință preotului Popa Longin, că, dacă va vota cu el va face tribunalul din Deva, ca el să cîștige procesul ce are acolo. Acesta e un lucru, care e contrar legii și pe baza acesteia trebuie chiar pedepsit. A făgăduit mai departe lui Goț Petru, că dacă îi va da votul, îl va face pădurar în pădurile proprii. Tot așa lui Budiu Forian, i-a făgăduit că îi va cîștiga dreptul de circîmărit, dacă îi va da votul. Toate aceste sunt fapte, cari lovesc în dreptul electoral, și cari sunt motive destul de grele pentru ca alegerea să fie nimicită!

Din partea partidei lui Lazar, s'au făcut apoi cele mai mari abuzuri. Un anumit Lazar Lajos a ospătat o noapte întreagă pe alegători, pentru ca aceștia să deie voturile lui Lazar. Alegătorii au fost momiți la birturi, unde li-s'a dat de beut și de mîncat din greu, anume pentru ca să deie votul lui Lazar. Ba ce e mai mult sau cumpărat voturi și cu bani. Așa a primit un anumit Stoica 10 fl., Contean 50 fl. pentru ca să voteze cu Lazar. Pe lângă aceasta s'au făcut siluiri grozave. Între cei mai vrednici spieriori ai poporului a fost protopretorele Finna, cari a suspendat după alegere pe 8 primari, care au votat cu Vlad! La alegere i-a amenințat, că-i suspendează pe toți cei-ce nu votează cu Lazar! Pe Oprea George, Lungu, Burse G., Costa Ion, Berariu și alți 19 inși i-au amenințat geandarmii ca să voteze cu Lazar, pe alții i-au amenințat finanții, că le detrag dreptul de circîmă s'au trafic, pe preoți i-au amenințat, că le detrage congrua de nu vor vota cu Lazar! Ce e mai mult însă, pe unii i-au luat chiar și la bătaie, fiindcă n'au voit să voteze cu Lazar.

La alegere s'au făcut abuzuri în ce privește chipul după care are să se facă votarea, dîndu-se unora deosebite ușurări. Pe de altă parte a fost respins din partea prezidentului dreptul de alegere la 8 alegători. Alții cari voiau să voteze cu Vlad au fost înfrunți în fața urnei, ca să voteze cu Lazar. Toate acestea luate în socoteală, ajungem la aceea că Vlad ar trebui să aibă cu 140 voturi mai multe ca Lazar!

Pe baza tuturor acestora avocatul Dr. Victor Bontescu cere ca alegerea lui Lazar să fie nimicită, iar voturile

păratului, să binevoiască a trimite pe lângă bar. Stürmer încă un bărbat, care să cerceteze din temeiul botanica acestei inzule. Și ce crezi cine a fost alesul? Tot la propunerea mea, soartea a voit ca să fii dta! Așadară nu-ți rămîne alta, decît să te gîtești de călătorie.“

Cu ochi mari sta Welle înaintea marelui învățat. Prea marea bucurie a surprinderii plăcute îl făcu mut. Și cum prin asta avea privilegiu a merge acolo la fața locului, și a studia și a cunoaște inzula asta, devenită acum așa de renumită, lucru ce înainte vreme numai așa de rar să îngăduia cuiva, — o, aceasta îl făcu să i-să pară, că vestea ce i-să aduse, e pentru dînsul mai mult de cît însuși și-ar fi putut dori cîndva!

În sfîrșit mulțumii lui Humboldt din toată inima prin cuvinte alese.

(Va urma).

Răspuns

lui Călm.

Pas' voinice fără frică
Nu te teme de nimică:
Inima și-o întărește
Rîde și te veselește...
Luni și zile odat'or trece
Și-i veni și ne-om petrece...

Linuța.

Cetiți „România Ilustrată”

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată și de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate și datorită celor mai distinși și gustați scriitori români ca Coșbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigorovitz, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista „România Ilustrată”, care apare în București, sub direcțiunea dlui Ioan Rusu-Abrudeanu, conține în fiecare număr între 40 și 50 de ilustrațiuni de actualitate din țară și străinătate.

„România Ilustrată” este cea mai răspândită și mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în cite 4 coale.

Costul abonamentului — 24 lei pe an și 12 lei pe jumătate de an, — să poate trimite cu mandat postal pe adresa: Administrația revistei „România Ilustrată”, București, str. Regală, Nr. 1.

➔ **Păstrarea** ➔
peste vară a

bunzilor, cojoacelor,

sau ori-ce fel de

haine cu blîne
contra moliiilor,

o ia asupra sa subscrisul cojocar din loc, care dispun de toate mijloacele de apărare a blânelor contra stricăciocaselor molii.

Am local anume, potrivit. Despre obiectele depuse la mine dau revers și spre toamnă le redau proprietarilor. Taxe moderate pentru îngrijire.

Obiectele vor fi asigurate contra focului.

Rog a să adresa mie cu toată încrederea.

Cu stimă

Nicolae Opincariu

m. cojocar.

Orăștie str. Romoșelului 40 a.

Sz. 624—1905 végrh.

Árverési hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a szászvárosi kir. járásbíróság 1905 évi számu végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt Trifon Iuon javára, Csolokoi recte Demenyessz Adam s. t. elleni 210 kor. 94 fill. s járuléka erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 630 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, széna, szekér stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a sz.-városi kir. járásbírószág 1905-ik évi V. 440/4 számu végzése folytán 210 K — fill. tőkekövetelés, ennek 1903. évi november hó 1 napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódj és eddig 112 K 52 fill. biróilag már megállapított költségek erejéig Kosztésden alperesek lakásán leendő eszközlésére 1905 évi jun. hó 21 napjának d. e. 9 órája határidővel kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le-és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Sz.-város 1905. évi jun. hó 7-ik napjának.

Schuster Vilmos,
kir. bir. vegrh.

Întreprinzător

pentru a-mi zidi una ori mai multe case de inchiriat, pe locul caselor vechi din Orăștie, strada cetății, cari au ars, — caut prin această. Cei-ce doresc a lua lucrul, să mă caute Simbătă în Orăștie, pentru a ne înțelege.

Avram Nasta a Popii,
proprietar în Romoșel.

Casă de vânzare.

Casa No. 2 din Strada Morii, în Orăștie, este de vânzare din mână liberă. Informațiuni a să lua în casă, la proprietara:

EMELIA ZESEWITS

Unelte economice de vânzare.

Proprietarul Nicolae Paladie din Renget (comit. Hunedoarei, posta u. Geoagiul-de-jos, Algyógy) face cunoscut, că din cauza slăbirii în puteri, își pune în vânzare din mână liberă următoarele unelte economice:

1. O mașină de îmblătit

griu, minată cu cai, cu toate recuzitele ce să țin de ea;

2. O mașină de îmblătit griu, purtată cu minile, cu vinturătoare;

3. Un trier de ales (sortat) griu, sistemul cel mai nou.

4. O tăietoare de nutreț (șască) nefolosită.

5. Plug de fer.

6. Plug de lemn.

7. Car de povoară, pentru boi, tare.

8. Căruță de cai, cu osii de fer.

9. Căruță de cai cu osii de lemn;

10. Căldare de fiert rachiu;

11. Vase de prune (vojuri) bine îngrigite, legate cu fer.

12. Buți pentru vinars și butoaie.

Toate aceste obiecte pot fi văzute în curtea vânzătorului, în Renget Nr. 158.

Cei-ce ar dori a lua ceva din aceste obiecte, să se adreseze la

Nicolae Paladie
proprietar în Renget
p. u. Geoagiu (Algyógy).

3—4

„THE STANDARD”

fondata în anul 1825.

Efectuește

asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual K. **32,000.000** — Dividende solvite K. **170,000.000** —
Avere proprie » **280,000.000** — Despăgubiri de viață **520,000.000** —

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 în palatul Standard (Casa proprie).

Centrala generală: **Edimburg (Anglia).**

Apa de Borszék.

Direcțiunea băilor de BORSZÉK aduce prin aceasta la cunoștință onorabilului public, că

depozitul său de apă minerală de Borszék

la Orăștie, l-a încredințat pentru Orăștie și jur,

firmei Ioan I. Vulcu

unde a depus această apă mult căutată, spre vânzare en gros și en detail.

Fiind însușirile excelente ale acestei ape minerale, îndestul cunoscute, direcțiunea atrage atenția asupra depozitului său de aici.

3—4

Un învățăcel să primească numai decît în prăvălia de manufactură a subscribului.

Să aibă cel puțin 3 clase gimnasiale ori reale.

Să poseadă pe cît să poate și limbile folosite în patrie.

Ioan Lăzăroiu
comerciant în Orăștie.
(Szászváros).

3—

Trăsuri

pentru dus în oraș și în afară de oraș, să găsec în curtea unde a fost Nistor Bădălău (str. Cimpului), și să dau cu prețuri moderate, de noul locuitor al acelei case:

Ioan Georgian.

Creamul și săpunul de benzoe mygdale conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui
Cornel Demeter

să pot căpăta în apoteca

N. Vlad, Orăștie (Szászváros).

Esență contra stelnițelor. Prin întrebuițarea acesteia să nimicesc sigur stelnițele. Prețul 40 și 80 fileri.

Prav pentru svabi și ruși. Aces prav nimicește goanțele aceste atit de neplăcute. 1 pachet 40 fileri.

Hirtie pentru prindererea muștelor. 1000 să prind pe aceasta și costă 1 foaie numai 10 fileri.

Esență contra molilor. 1 sticlă 40 fileri.

Prav contra asudatului picioarelor. 50 fil.

Prav contra opărelei la copii. 50 fileri.

Prav limonadă. Cu acesta să poate prepara o limonadă foarte plăcută răcoritoare. 1 praf 10 fileri.

Prav pentru îngrășarea porcilor, vitelor și cailor. Vacile dau lapte mult prin întrebuițarea acestuia. Prețul 60 fil.

Crēmă benzoe mygdale. Albește și înfrumșetează pielea, delaturează petele și alunițele de pe față, precum ori-ce fel de necurățenii a pielii. Conținutul e de tot nesticăcios pentru piele. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, foarte fin pentru piele. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Cel mai excelent și fin pudor. Prețul 1 cor.

! Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor liqueruri și diferite beuturi! !

!! Thee foarte fină !!

Alegere mare în perii de dinți, în diferite prețuri.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta

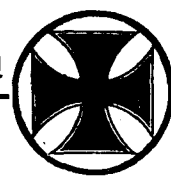
Nu e mijloc secret.

Vindecă și înviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă

să da împrejurării, că boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei singelui, anemie, ameteii, țuituri de ureche, bătaie de inimă, sgăreiri de inimă, astmă, auzul greu, sgăreiri de stomac, lipsa poftei de mănecare, receală la mâni și picioare, reumă, podagră, ișias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsie, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electritate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu multă mire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 de zile nu se va viedeca, i-să retrimite banii. Unde ori-ee încereare s'a constatat zădărnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. V. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta”, de oare-ce „Ciasul-Volta” atăt în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja iestinatatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.*

Prețul aparatului mare e **6 cor.**
folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e **4 cor.**
folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate
MÜLLER ALBERT, Budapest, Strada vadász Nr. 42
Colțul strada Kálman.